
BIULETYN NIEMIECKI

Nr 38 ♦ 31.07.2013

Kamil Frymark

**Znaczenie polityki zagranicznej dla niemieckich partii
w kontekście wyborów**

-

Statystyki

-

Kalendarium od 26 czerwca do 27 lipca 2013 roku

-

www.csm.org.pl

CENTRUM STOSUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH
CENTER FOR INTERNATIONAL RELATIONS

FUNDACJA WSPÓLPRACY
POLSKO-NIEMIECKIEJ
STIFTUNG
FÜR DEUTSCH-POLNISCHE
ZUSAMMENARBEIT

Znaczenie polityki zagranicznej dla niemieckich partii w kontekście wyborów

Kamil Frymark

Kampania wyborcza przed wyborami do Bundestagu, które odbędą się 22 września, koncentruje się głównie na kwestiach społecznych, takich jak podniesienie płacy minimalnej, ustabilizowanie cen wynajmu mieszkań czy obniżenie cen prądu w związku z prowadzoną w Niemczech transformacją energetyczną. W debacie publicznej poruszane są jednak również problemy międzynarodowe, które znajdują odzwierciedlenie w programach wyborczych partii politycznych. Przede wszystkim zwraca się uwagę na zagadnienie kryzysu w strefie euro oraz możliwości jego przewyciężenia, a także stosunki z Rosją. W trakcie toczącej się kampanii wyborczej istotne miejsce zajmują także wydarzenia będące wynikiem bieżącej polityki. Należą do nich m.in. protesty części społeczeństwa w Turcji przeciwko polityce premiera Recepta Tayyipa Erdogana oraz informacje dotyczące przechwytywania przez amerykańską agencję wywiadowczą NSA danych teleadresowych m.in. z terenu Niemiec.

Unia stabilności

Partia kanclerz Angeli Merkel cieszy się największym poparciem w sondażach przedwyborczych. Na większą z obecnych partii koalicyjnych CDU/CSU-FDP w nadchodzących wyborach głos oddałoby 41% respondentów. Głównym punktem debaty politycznej dotyczącej polityki zagranicznej prowadzonej przez CDU oraz jej siostrzaną bawarską partię CSU jest kryzys w strefie euro. Kierunki tej partii w zakresie polityki europejskiej wyznacza przede wszystkim sama kanclerz Merkel, co znajduje odzwierciedlenie zarówno w jej wystąpieniach prezentujących wizję rozwiązania kryzysu, jak i pragmatyczny program wyborczy pozbawiony dalekosiężnych planów integracji europejskiej. Główne punkty programowe chadecji dotyczące polityki w ramach zarządzania kryzysem w strefie euro kanclerz Merkel sformułowała w trakcie wystąpienia w Bundestagu 18 października 2012 r., co zostało również powtórzone w Parlamencie Europejskim 7 listopada 2012 r. W opinii kanclerz Merkel główne reformy strefy euro powinny dotyczyć: wzmocnienia wspólnej polityki

finansowej poprzez utworzenie nadzoru bankowego oraz ustanowienie europejskiego podatku od transakcji bankowych; wzmocnienia polityki fiskalnej poprzez nadanie nowych uprawnień komisarzowi UE ds. wspólnej waluty (łącznie z możliwością wetowania przez niego budżetów narodowych); zwiększenia jednomyślności w polityce gospodarczej poprzez ograniczenie prawa weta do kluczowych z punktu widzenia tej polityki zagadnień. Jednocześnie kanclerz Merkel nakreśliła możliwość powołania funduszu solidarnościowego, który wspierałby państwa podejmujące reformy strukturalne, a byłby finansowany z dochodów z podatku od transakcji finansowych. Szefowa chadecji opowiedziała się także za zwiększeniem legitymizacji instytucji unijnych, przede wszystkim PE, poprzez utworzenie oddzielnych posiedzeń dla deputowanych ze strefy euro¹.

Postulaty zaprezentowane w Bundestagu i PE zostały częściowo powtórzone w programie wyborczym CDU/CSU opublikowanym 23 czerwca 2013 r. w części dotyczącej wprowadzenia nadzoru bankowego, wzmocnienia kompetencji komisarza ds. wspólnej waluty oraz ustanowienia zobowiązań pomiędzy KE a państwami członkowskim do wprowadzania reform strukturalnych. Ponadto program definiuje UE jako „unię stabilności” i przeciwstawia ją „unii zadłużenia” polegającej na uwspólnotowaniu długów. Ważną częścią programu wyborczego CDU/CSU jest także podkreślanie niemieckich praktyk, które zdaniem partii powinny zostać zaadaptowane w strefie euro. Chodzi przede wszystkim o wprowadzanie w państwach Południa szkolnictwa zawodowego na wzór niemiecki (zajęcia połączone z praktykami w przedsiębiorstwach) oraz stosowanej w Niemczech „kotwicy budżetowej”, a także utrzymania niez-

¹ K. Popławski, *Niemcy: Kanclerz Merkel przedstawiła swoją wizję reform strefy euro*, BEST OSW, 35 (236), 2012

leżności Europejskiego Banku Centralnego – EBC na wzór Bundesbanku².

Częścią kampanii wyborczej m.in. w kontekście wydarzeń w Turcji jest polityka rozszerzenia UE. CDU/CSU zachowuje możliwość akcesji dla państw Bałkanów Zachodnich, zmieniając jednak własne oficjalne stanowisko dotyczące perspektywy przystąpienia Turcji do UE. W przedwyborczym dokumencie nie pojawia się wcześniej używane sformułowanie o „uprzywilejowanym partnerstwie”, ale stwierdza się bezpośrednio, iż z uwagi na wielkość Turcji oraz jej strukturę gospodarczą akcesja przeciążyłaby Unię. W trakcie kampanii wyborczej kanclerz Merkel oraz szef niemieckiej dyplomacji Guido Westerwelle bardzo krytycznie wypowiadali się o zachowaniu premiera Turcji Erdogana wobec protestujących na placu Taksim. W Niemczech pojawiły się głosy o konieczności odłożenia otwarcia kolejnego rozdziału negocjacyjnego do 2014 r., co zostało ostatecznie uzgodnione na przez Radę UE w czerwcu 2013 r.³

Program wyborczy chadecji w części dotyczącej polityki zagranicznej podkreśla znaczenie Stanów Zjednoczonych dla niemieckiej polityki, wskazując USA jako „najważniejszego przyjaciela i partnera poza Europą”. W trakcie kampanii wyborczej Niemcy odwiedził prezydent Barack Obama, wygłaszając przemówienie przed Bramą Brandenburską, czego nie mógł dokonać w trakcie własnej kampanii wyborczej w 2008 r. (przemawiał wówczas przed berlińską kolumną Zwycięstwa). Jednym z najważniejszych tematów wizyty, szczególnie z perspektywy toczącej się kampanii wyborczej, była współpraca niemieckiego i amerykańskiego wywiadu oraz prasowe doniesienia nt. podsłuchiwanie przez USA sojuszników, w tym Niemiec. Umiarkowana krytyka chadecji świadczy o istocie obustronnych stosunków oraz przydatności informacji zdobywanych przez amerykański wywiad i przekazywanych Niemcom w ramach wieloletniej współpracy⁴.

Ważnym elementem programu wyborczego CDU/CSU jest stosunek do Rosji. W dokumencie podkreśla się

konieczność przestrzegania przez Rosję standardów demokratycznego państwa prawa. Chadecja chciałaby silniejszej kooperacji pomiędzy UE a Rosją zarówno w wymiarze gospodarczym, jak i polityki bezpieczeństwa oraz polityki zagranicznej. Jednocześnie partia kanclerz Merkel krytykowała wcześniej przedstawicieli rosyjskiej władzy za brak zachowania standardów dotyczących przestrzegania praw człowieka m.in. w przyjmowanym ustawodawstwie oraz toczących się procesach uznawanych często za niezgodne z obowiązującymi w UE standardami⁵. Takie stanowisko jest konfrontowane z ocenką przedstawicieli niemieckiego przemysłu, którym zależy na kontynuowaniu dotychczasowego rozwoju stosunków gospodarczych.

Podobne stanowisko w sprawach strefy euro oraz polityki zagranicznej prezentuje koalicyjna partia FDP. W zaprezentowanym 5 maja 2013 r. programie wyborczym partia skupia się na trzech podstawowych wymiarach polityki europejskiej: stabilizacji waluty euro i obronie wartości pieniądza, regulacji rynków finansowych oraz pozycji Europy w kontekście wzrostu znaczenia innych regionów świata. Zadania te liberałowie chcą realizować głównie poprzez zagwarantowanie niezależności EBC oraz wykluczenie jakiegokolwiek formy uwspólnotowienia długów. FDP chciałoby także zwiększenia wpływu Berlina na decyzje EBC poprzez zagwarantowanie prawa weta w przypadku podejmowania kluczowych decyzji przez ten organ⁶. Zwracanie uwagi na stabilność pieniądza oraz zwiększenie wagi niemieckiego głosu jest podyktowane m.in. chęcią pozyskania dodatkowych wyborców oraz odzyskania zaufania wśród stałego elektoratu FDP.

Umiarkowana krytyka chadecji

Kampania wyborcza socjaldemokratów jest podporządkowana przede wszystkim tematyce wewnętrznej. W polityce zagranicznej SPD skupia się głównie na walce z kryzysem w strefie euro oraz poprawie relacji z Rosją. Wykorzystanie problematyki europejskiej do celów kampanii przed wyborami do Bundestagu jest dla socjaldemokratów utrudnione przez współzrządzenie w latach wielkiej koalicji (2005-2009), co przypada na początek kryzysu. Drugim elementem wpływającym na brak zde-

² *Gemeinsam erfolgreich für Deutschland. Regierungsprogramm 2013-2017*, s. 3-15.

http://www.cdu.de/sites/default/files/media/dokumente/cdu_regierungsprogramm_2013-2017.pdf (dostęp: 17.07.2013)

³ Sz. Ananicz, K. Frymark, *UE-Turcja: Warunkowe otwarcie rozdziału negocjacyjnego*, BEST OSW, 22 (265), 2013

⁴ Snowden: NSA steckte "unter einer Decke mit den Deutschen" <http://www.dradio.de/aktuell/2168273/> (dostęp: 17.07.2013)

⁵ "Autoritäres Vorgehen" Russlands nicht mit Modernität vereinbar,

http://www.dradio.de/dlf/sendungen/interview_dlf/2063805/ (dostęp: 19.07.2013)

⁶ *FDP Wahlprogramm Bürgerprogramm 2013*, http://www.fdp.de/files/408/B_rgerprogramm_2013_vorl_ufi_ge_Fassung.pdf (dostęp: 25.06.2013) s. 3

cydowanej krytyki kanclerz Merkel za jej sposób prowadzenia walki z kryzysem strefy euro jest wspieranie przez SPD (oraz Zielonych) kolejnych pakietów pomocowych dla Grecji oraz pozostałych państw ubiegających się o pomoc w ramach nowych mechanizmów finansowych strefy euro, a także wspólnym z chadecją przyjmowaniu ustaw dotyczących paktu fiskalnego czy unii bankowej. Nie zmienił tego również wybór w 2012 r. socjalisty François Hollande'a na prezydenta Francji, który domagał się uwspólnotwienia długów na poziomie europejskim oraz zmiany akcentów w polityce europejskiej Niemiec z konsolidacji budżetowej na wspieranie wzrostu gospodarczego w strefie euro⁷, a którego w drodze do Pałacu Elizejskiego wspierała socjaldemokracja. Nie oznacza to jednak, iż SPD nie przedstawiła konkurencyjnego programu w kwestii euro.

SPD zaprezentowała swój program wyborczy na konwencji partyjnej 14 kwietnia 2013 r. Socjaldemokracja domaga się w nim przede wszystkim zmian instytucjonalnych w ramach UE: KE miałyby być rządem kontrolowanym przez PE z prawem jego odwołania oraz stworzenia drugiej izby parlamentu, w której zasiadali by przedstawiciele rządów z kompetencjami uchwalania prawa (ponadto prawo inicjatywy ustawodawczej zostałyby rozszerzone z Komisji Europejskiej na obie izby Parlamentu Europejskiego). SPD domaga się ponadto wprowadzenia rządu gospodarczego⁸. Socjaldemokraci w swoim programie wyborczym (inaczej niż w wypowiedziach głównych polityków) nie wykluczają uwspólnotwienia długów, co miałyby pozwolić na wyjście strefy euro z długotrwałego zadłużenia oraz pozwolić państwom południa Europy na skoncentrowaniu się na wzroście gospodarczym, a nie wyłącznie na konsolidacji budżetu.

W wystąpieniu na Uniwersytecie Warszawskim kandydat SPD na kanclerza Peer Steinbrück zarysował główne punkty swojej polityki europejskiej w przypadku stworzenia rządu po wyborach⁹. Dotyczyły one przede wszystkim

możliwości przyznania dłuższych okresów dla państw korzystających z pomocy kredytowej UE na dostosowanie swojej polityki do wymogów fiskalnych UE oraz podkreślenia znaczenia konsolidacji budżetowej jako warunku koniecznego dla trwałego przezwyciężenia kryzysu w strefie euro. Uzupełnieniem tych procesów zdaniem kandydata SPD powinny być działania stymulujące wzrost gospodarczy, w tym szczególnie walka z bezrobociem wśród młodzieży, a także regulacja działalności instytucji finansowych. Steinbrück podkreślał również, iż Niemcy jako społeczeństwo najbardziej korzystające na wprowadzeniu euro muszą ponieść koszty związane z poprawą jej funkcjonowania¹⁰.

Jednym z ważnych elementów polityki europejskiej SPD w trakcie kampanii wyborczej jest postulat regulacji rynków finansowych. W przedstawionych przez ugrupowanie głównych założeniach nowej architektury rynków finansowych w Europie chodziło m.in. o stworzenie funduszu w wysokości 200 mld euro (z wpłat banków), który gwarantowałby płynność finansową banków, rozdzielenie banków inwestycyjnych od klasycznych banków kredytowych i oszczędnościowych czy ograniczenie wynagrodzeń bankierów¹¹. Częścią nowej regulacji systemu bankowego miało być również wprowadzenie podatku od transakcji finansowych w strefie euro. Zgodę kanclerz Merkel na nowy podatek wymusiła opozycja, przy dużym udziale SPD, w zamian za poparcie dla paktu fiskalnego w czerwcu 2012 r.¹². SPD dąży także do uwspólnotwienia polityki podatkowej, szczególnie w zakresie likwidacji

---

sonntagsfrage-fuer-bundestagswahl-und-landtagswahlen-a-623633.html (dostęp: 17.07.2013)

¹⁰ P. Steinbrück wygłosił wykład „Razem w Europie – jaką drogą wyjdziemy z kryzysu” na Uniwersytecie Warszawskim, 10 maja 2013 r.

¹¹ *Frontal gegen die Finanzbranche*, <http://www.sueddeutsche.de/wirtschaft/steinbrueck-legt-papier-zur-bankenregulierung-vor-frontal-gegen-die-finanzbranche-1.1478061> (dostęp: 23.06.2013)

¹² *SPD will Fiskalpakt zustimmen*, <http://www.zeit.de/politik/deutschland/2012-06/spd-fiskalpakt-partei-konvent-2> (dostęp: 23.06.2013). Ponadto SPD domagało się programu stymulującego wzrost gospodarczy oraz inicjatyw zwalczających bezrobocie wśród młodzieży w UE. Opozycja nalegała także na zagwarantowanie samorządom uniknięcia kosztów związanych z wprowadzeniem paktu fiskalnego, co stało się pretekstem do późniejszej (w marcu 2013 r.) blokady implementacji paktu przez Bundesrat. Więcej na ten temat: K. Frymark, K. Popławski, *Bundesrat wstrzymuje ustawę implementującą pakt fiskalny w RFN*, BEST OSW, 10 (253), 2013

⁷ *The Growing Franco-German Divide*, <http://www.cfr.org/eu/growing-franco-german-divide/p29348> (dostęp: 22.06.2013)

⁸ *Das wir entscheidet. Das Regierungsprogramm 2013-2017*, s. 103-105 http://www.spd.de/linkableblob/96686/data/20130415_regierungsprogramm_2013_2017.pdf (dostęp: 22.06.2013)

⁹ Poparcie w sondażach dla socjaldemokratów wynosi ok. 26%, natomiast potencjalny koalicjant SPD Zieloni cieszą się poparciem ok. 14% respondentów: <http://www.spiegel.de/politik/deutschland/wahl-umfragen->

tw. rajów podatkowych, co zdaniem tego ugrupowania mogłoby przynieść oszczędność na poziomie 1000 mld euro rocznie¹³.

SPD opowiada się za możliwością akcesji do UE państw Bałkanów Zachodnich oraz Turcji, co jednoznacznie różni tę partię w polityce europejskiej od chadeków. Było to również widoczne w przypadku oceny działań rządu tureckiego w trakcie protestów społecznych. Krytyka SPD była wymierzona przede wszystkim w organy państwowe, policję i samego premiera Erdogana. Podkreślano jednocześnie dalsze aspiracje europejskie Turcji i nie wykluczano szans na akcesję, a także postulowano otwarcie kolejnego rozdziału negocjacyjnego zgodnie z przyjętym na początku 2013 r. harmonogramem zakładającym otwarcie pod koniec czerwca 2013 r.

Socjaldemokraci starają się wykorzystać w kampanii wyborczej również informacje ujawnione przez E. Snowdena o podsłuchiowaniu przez Amerykanów zaprzyjaźnionych państw europejskich, w tym Niemiec. Krytykują kanclerz Merkel za brak zdecydowanej reakcji oraz postulują wszczęcie postępowania przeciwko pracownikom służb brytyjskich i amerykańskich oraz ich ewentualnym pomocnikom po stronie niemieckiej¹⁴. W swoim programie wyborczym SPD postuluje jednocześnie pogłębienie współpracy z USA oraz wypełnienie kooperacji transatlantyckiej „nową treścią”. Ma to dotyczyć także wspólnych inicjatyw w obszarze Bliskiego Wschodu oraz państw arabskich. Socjaldemokraci chcieliby po wyborach bliższej współpracy amerykańsko-rosyjskiej, a stosunki niemiecko-rosyjskie zamierzają osadzić na znanym już z wcześniejszych rządów SPD partnerstwie dla modernizacji.

Unia solidarności

Potencjalnym koalicjantem SPD jest partia Zielonych. Ugrupowanie to relatywnie dużo miejsca w toczącej się kampanii wyborczej oraz w przedstawionym 28 kwietnia 2013 r. programie wyborczym poświęca zagadnieniom międzynarodowym. Podobnie jak inne ugrupowania Zieloni skupiają się na walce z kryzysem w strefie euro, krytykując kanclerz Merkel za opieszałość w dotychczasowych działaniach oraz ich połowiczny charakter. Jed-

nocześnie partia w bieżącej kadencji Bundestagu wspierała (podobnie jak SPD) politykę europejską rządu CDU/CSU-FDP, co utrudnia jej krytykę tej polityki.

Jednym ze sposobów walki z kryzysem w strefie euro jest według Zielonych uwspólnienie długów państw członkowskich, co miałyby być sposobem na ich redukcję w długim okresie (poprzez niższe oprocentowanie kredytów potrzebnych na ich spłatę oraz wykorzystywanych do stymulacji wzrostu gospodarczego) i stworzenie w ten sposób „unii transferowej”, która według Jürgena Trittina jest częścią UE już od dłuższego czasu¹⁵. Dodatkowo Zieloni domagali się w trakcie całej kadencji rządu CDU/CSU-FDP poprawy relacji z Francją oraz przywrócenia funkcjonowania niemiecko-francuskiego „motoru integracji” europejskiej, a także wprowadzenia nadzoru bankowego oraz podatku od transakcji bankowych¹⁶.

W trakcie kampanii wyborczej Zieloni podkreślają koncepcję Unii Europejskiej jako szerszego projektu społeczno-politycznego wykraczającego poza kwestie gospodarcze. W związku z tym partia chciałaby rozszerzenia UE o państwa Bałkanów Zachodnich oraz Turcję po spełnieniu przez nie określonych wymogów. Drogą do przyjęcia nowych członków powinna być, zdaniem tego ugrupowania, liberalizacja polityki wizowej UE.

W kampanii przed jesiennymi wyborami Zieloni postulują dążenie do „unii solidarności” z państwami południa Europy, co jest przeciwstawiane „unii solidności” forsowanej przez kanclerz Merkel. Jednym z elementów unii nowej konstrukcji jest walka z bezrobociem wśród młodzieży, które powinno zostać zmniejszone poprzez wzrost inwestycji w regionach szczególnie zagrożonych brakiem pracy dla młodych ludzi. Środki na ten cel Zieloni chcieliby pozyskać z funduszu celowego UE.

Zieloni chcieliby także wzmocnienia roli PE poprzez przyznanie tej instytucji prawa inicjatywy ustawodawczej oraz zwiększonej kontroli PE nad EBC. Ponadto PE miałby otrzymać prawo wyboru przewodniczącego KE, a wybory do PE byłyby dokonywane częściowo z list partii ogólnoeuropejskich. Ważnym elementem kampanii Zielonych przed wyborami do Bundestagu było promowanie niemieckiej transformacji energetycznej na pozio-

¹³ *Europas Jugend neue Hoffnung geben – für eine Wende in der europäischen Politik*,

http://www.spd.de/presse/Pressemitteilungen/103646/20130626_europas_jugend_hoffnung_geben.html (dostęp: 26.06.2013)

¹⁴ Gabriel: Verfahren gegen Geheimdienste, FAZ, 19.07.2013

¹⁵ Wywiad w tygodniku „Der Spiegel” z J. Trittinem: *Ich trete an*, Der Spiegel nr 33/2012, 2012

¹⁶ *Europapolitik*, BDK Berlin, 25. Juni 2011, <http://www.youtube.com/watch?v=3D-rnDdqWkC> (dostęp: 26.06.2013)

mie europejskim. Partia zawarła w swoim programie wyborczym zapis o konieczności powołaniu Europejskiej Wspólnoty Energii Odnawialnej dla wspierania europeizacji pozyskiwania prądu z odnawialnych źródeł energii oraz postulat zlikwidowania Euratomu¹⁷.

W trakcie kampanii wyborczej Zieloni bardzo kategorycznie opowiadali się za przyznaniem E. Snowdenowi azylu politycznego¹⁸. Postulowali także zerwanie dotychczasowych porozumień ze Stanami Zjednoczonymi dotyczącymi wymiany danych bankowych oraz danych dotyczących pasażerów ruchu lotniczego. Sugerowali także konieczność uzależnienia prowadzenia rozmów nad umową stowarzyszeniową UE-USA (Transatlantycznym Partnerstwem w sprawie Handlu i Inwestycji) od wyjaśnień strony amerykańskiej dotyczących podsłuchiwanie oraz przechwytywania danych obywateli UE. Można odczytywać to jako chęć wykorzystania przez Zielonych krytyki USA do osłabienia kanclerz Merkel oraz ugruntowania własnej pozycji politycznej jako partii broniącej praw i wolności obywateli, szczególnie w kontekście pozyskiwania danych z portali społecznościowych. Ponadto jednoznaczne stanowisko popierające E. Snowdena jest prawdopodobnie chęcią zagarnięcia elektoratu partii Piratów, dla których jest to doskonały temat do powrotu na scenę polityczną w kampanii wyborczej po okresie gorszych wyników sondaży opinii publicznej.

Zieloni zachowali również konsekwentne stanowisko wobec protestów w Turcji. Najjaskrawiej zajścia pomiędzy protestującymi a policją określiła Claudia Roth, jedna z przewodniczących partii, która podczas pobytu w Stambule mówiła o panującej tam atmosferze „jak w trakcie wojny”¹⁹. Jednocześnie Zieloni przestrzegali przed próbą generalizowania stanowiska tureckiego, podkreślając, iż za działania na placu Taksim odpowiedzialna jest władza, natomiast protestujący wyrażają stanowisko „nowej Turcji”. Opowiadali się także, podobnie jak SPD, za otwarciem kolejnego rozdziału negocjacyjnego w początkowo planowanym terminie.

¹⁷ Ibidem, s. 289-290.

¹⁸ Trittin fordert Asyl für Snowden in Deutschland, Die Zeit, <http://www.zeit.de/politik/deutschland/2013-07/trittin-snowden-asyl-deutschland> (dostęp: 18.07.2013)

¹⁹ „Es war wie im Krieg“, Handelsblatt, <http://www.handelsblatt.com/politik/international/claudia-roth-in-der-tuerkei-es-war-wie-im-krieg/8357044.html> (dostęp: 18.07.2013)

Konsekwentny sprzeciw

Lewica jest jedyną partią, która konsekwentnie głosowała przeciwko kolejnym pakietom ratunkowym dla Grecji oraz mechanizmom stabilizującym strefę euro. Ugrupowanie to uważa, że dotychczasowe działania nakierowane na reformy strukturalne oraz konsolidację budżetów państw europejskiego południa (do którego zaliczała również Francję²⁰) nie przynoszą oczekiwanych rezultatów, ale prowadzą wyłącznie do pogłębiania się kryzysu w tych państwach.

Najważniejszą częścią programu opublikowanego 16 czerwca 2013 r. dotyczącego polityki zagranicznej było utworzenie „unii socjalnej” jako odpowiedzi na kryzys gospodarczy. Prowadzić do niej wg Lewicy ma wprowadzenie wspólnych europejskich podatków: od majątku (powyżej 1 mln euro), od dochodu przy zarobkach powyżej 1 mln euro oraz od transakcji bankowych. Ponadto partia domagała się walki z „rajami podatkowymi” oraz gruntownej przebudowy sektora bankowego, odrzucając jednocześnie unię bankową wg projektu koalicji CDU/CSU-FDP (wspieranego przez SPD i Zielonych). Zadaniem banków europejskich zdaniem Lewicy powinno być przede wszystkim wspieranie inwestycji gospodarczych oraz dbanie o środki finansowe klientów, a nie inwestycje w celu zwiększenia zysku samych banków. Jednocześnie partia chce wprowadzenia odpowiedzialności klientów banków za nieefektywną politykę instytucji finansowych (powyżej 100 000 euro) i zwolnienie z tego obowiązku budżetów państwowych. W celu finansowania zadłużenia państw Die Linke w programie wyborczym²¹ zapisała również chęć bezpośredniego udzielania pożyczek państwu strefy euro przez EBC oraz powołanie Europejskiej Agencji Ratingowej. Partia w swoich dokumentach dostrzega problemy ekonomiczne i konstrukcyjne strefy euro; opowiada się jednak za zachowaniem wspólnej waluty pomimo tych trudności²².

²⁰ O. Lafontaine, *Wir brauchen wieder ein europäisches Währungssystem*, <http://www.oskar-lafontaine.de/links-wirkt/details/b/79/f/1/t/wir-brauchen-wieder-ein-europaeisches-waehrungssystem/> (dostęp: 26.06.2013)

²¹ *100 Prozent sozial. Wahlprogramm zur Bundestagswahl 2013*, s. 46-51, http://www.die-linke.de/fileadmin/download/wahlen2013/bundestagswahlprogramm/bundestagswahlprogramm_2013_langfassung_ganz_neu.pdf (dostęp: 19.07.2013)

²² Wewnątrz Lewicy toczyła się jednak debata nad możliwością powrotu w konkretnych przypadkach (np. w Grecji) do walut narodowych. Za takim rozwiązaniem opowiedział się m.in.

Warto jednocześnie zwrócić uwagę, iż wpływ Lewicy na prowadzenie bieżącej polityki zagranicznej oraz wykorzystywanie tej tematyki przez partię jest ograniczony. Lewica m.in. poprzez postulaty rozwiązania NATO oraz wycofania Bundeswehry ze wszystkich operacji wojskowych stawia się na marginesie niemieckiej polityki i nie jest traktowana przez pozostałe partie reprezentowane w Bundestagu jako partner do rozmów nad kierunkami niemieckiej polityki zagranicznej.

Nowe partie na niemieckiej scenie politycznej

Na fali toczącej się w Niemczech debaty nt. rozwiązania kryzysu w strefie euro oraz możliwości opuszczenia Unii Gospodarczej i Walutowej przez Grecję powstała nowa partia o profilu eurosceptycznym – Alternatywa dla Niemiec (AfD). Na kongresie założycielskim tej partii 14 kwietnia 2013 r. w Berlinie partia zaprezentowała swój program koncentrujący się przede wszystkim na krytyce obecnego sposobu walki z kryzysem. AfD jest ruchem konserwatywnym, który skupia wśród swoich zwolenników część elektoratu chadecji, ale jest także interesujący dla wyborców pozostałych partii krytycznie nastawionych wobec sposobu ratowania państw południa Europy. W programie wyborczym AfD opowiada się za stopniowym i uporządkowanym rozwiązaniem strefy euro, możliwością powrotu do walut narodowych, w tym do marki niemieckiej. Dla państw o podobnej strukturze gospodarczej i fiskalnej AfD proponuje stworzenie nowych, mniejszych wspólnot walutowych. Jednocześnie zdaniem nowej partii za ratowanie strefy euro powinny odpowiadać finansowo w większym niż dotychczas stopniu instytucje finansowe, w tym banki oraz prywatni wierzyciele²³.

AfD nie prezentuje spójnego stanowiska wobec innych zagadnień międzynarodowych, koncentrując się wyłącznie na kwestiach europejskich. Ugrupowanie opowiada się za ustanowieniem „Europy suwerennych państw” połączonych ze sobą rynkiem wewnętrznym oraz zapowiada chęć przywrócenia części kompetencji z poziomu unijnego na poziom państw narodowych.

były przewodniczący partii Oskar Lafontaine. Zob. *Systemkritik – oder doch nicht?*

<http://www.sueddeutsche.de/politik/position-der-linken-zu-europa-systemkritik-oder-doch-nicht-1.1662825> (dostęp: 27.06.2013)

²³ Wahlprogramm,

<https://www.alternativefuer.de/de/wahlprogramm.html> (dostęp: 19.07.2013)

Sukces wyborczy tego ugrupowania jest uzależniony w dużym stopniu od przezwyciężenia problemów związanych z brakiem doświadczenia liderów partii w polityce federalnej, brakiem ugruntowanych struktur partyjnych w landach oraz brakiem państwowych dotacji. Pomimo prób zmiany wizerunku²⁴ AfD pozostaje partią jednego tematu – sceptycyzmu wobec waluty euro. Sondáže wskazują na poparcie ok. 2-3% badanych²⁵, co w kontekście wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2014 r. jest dobrym punktem wyjścia.

Innym przykładem partii, która w ostatnich kilku latach uzyskała znaczne poparcie na płaszczyźnie landowej (przede wszystkim uzyskując dobre wyniki w Berlinie, Kraju Saary, Nadrenii Północnej-Westfalii i Szlezewiku-Holsztynie) oraz była wymieniana jako jedna z potencjalnych partii zagospodarowujących nowych wyborców, była partia Piratów. W kampanii wyborczej tego ugrupowania problematyka zagraniczna nie odgrywa pierwszoplanowej roli. Jednocześnie w przyjętym w maju 2013 r. programie wyborczym domaga się ono zwołania ogólnoeuropejskiego konwentu ds. reform i przyszłości UE, którego prace zostałyby zakończone poprzez poddanie pod głosowanie w ogólnoeuropejskim referendum propozycji zmian w UE²⁶. Dodatkowo partia chciałaby wprowadzenia ogólnoeuropejskiego „planu Marshalla” w postaci programów wspierających gospodarki poszczególnych państw. Opowiada się także za ustanowieniem europejskiej agencji ratingowej.

Co po wyborach?

Wynik wyborczy jest kwestią otwartą. Faworytem w wyborach jest partia kanclerz Angeli Merkel, jednak kontynuowanie obecnej koalicji zależy w dużym stopniu od sukcesu wyborczego FDP, która obecnie cieszy się poparciem ok. 4-6% (próg wyborczy w Niemczech wynosi 5%). Konkurentem dla obozu chadeccko-liberalnego są partie SPD i Zieloni, które mogą w sondażach liczyć na poparcie 40-42%. Rezultat wyborów będzie miał jednak

²⁴ *Von Klimakillern und Energiearmut*, ARD, <http://www.tagesschau.de/inland/afd-bundestagswahl100.html> (dostęp: 19.07.2013)

²⁵ *Warum die AfD so schlechte Umfragewerte hat*, Die Welt, <http://www.welt.de/politik/deutschland/article116837815/Warum-die-AfD-so-schlechte-Umfragewerte-hat.html> (dostęp: 19.07.2013)

²⁶ Wahlprogramm zur Bundestagswahl 2013 der Piratenpartei Deutschland, <http://wiki.piratenpartei.de/Wahlen/Bund/2013/Wahlprogramm> (dostęp: 19.07.2013)

ograniczony wpływ na prowadzenie polityki zagranicznej RFN. Wynika to z kilku przesłanek. Przede wszystkim w niemieckim społeczeństwie istnieje szeroki konsensus co do kierunków w polityce europejskiej, a dotychczas stosowane metody walki z kryzysem znajdują uznanie dużej części Niemców. Większość partii (pomimo deklarowanych w programach wyborczych różnic) nie zamierza dążyć do radykalnej zmiany w podejściu do sposobów ratowania strefy euro, w tym m.in. do uwspólnotowienia długów. Można spodziewać się chęci zaznaczenia nowych akcentów, nadania nowych impulsów oraz zmiany retoryki i bliższej współpracy z Francją w przypadku udziału SPD w przyszłym rządzie. Nie zmieni to jednak ogólnej koncepcji polityki europejskiej.

Wraz z rozwojem kryzysu w strefie euro doszło także do większego otwarcia niemieckiej polityki zagranicznej oraz niemieckiej gospodarki na mocarstwa wschodzące. Ten trend będzie również prawdopodobnie kontynuowany po wrześniowych wyborach do Bundestagu. Jego zwolennikami jest większość głównych partii dostrzegających konieczność większego zaangażowania nowych organizacji regionalnych i liderów w danym obszarze w rozwiązywaniu większości problemów bezpieczeństwa międzynarodowego. Należy spodziewać się również coraz bliższych relacji politycznych i ekonomicznych z Chinami, które są dla RFN jednym z najważniejszych partnerów gospodarczych poza UE i jednym z filarów polityki wobec mocarstw wschodzących. Z analizy programów wyborczych oraz prowadzonej kampanii można wnioskować, iż dojdzie prawdopodobnie do kontynuacji obecnej polityki z możliwością zmiany jej niektórych akcentów, lecz nie celów. ♦♦♦

Kamil Frymark

analityk w Zespole Niemiec i Europy Północnej Ośrodka Studiów Wschodnich w Warszawie, doktorant w Instytucie Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego

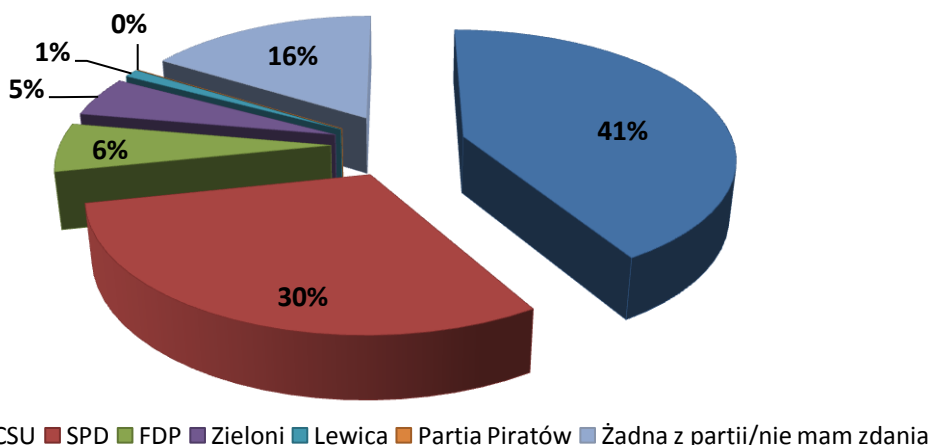

Statystyki

Która z partii najlepiej będzie prowadzić niemiecką politykę zagraniczną?

Partia polityczna	Procent odpowiedzi pozytywnych
CSU/CSU	41%
SPD	30%
FDP	6%
Zieloni	5%
Lewica	1%
Partia Piratów	0%
Żadna z partii/nie mam zdania	16%

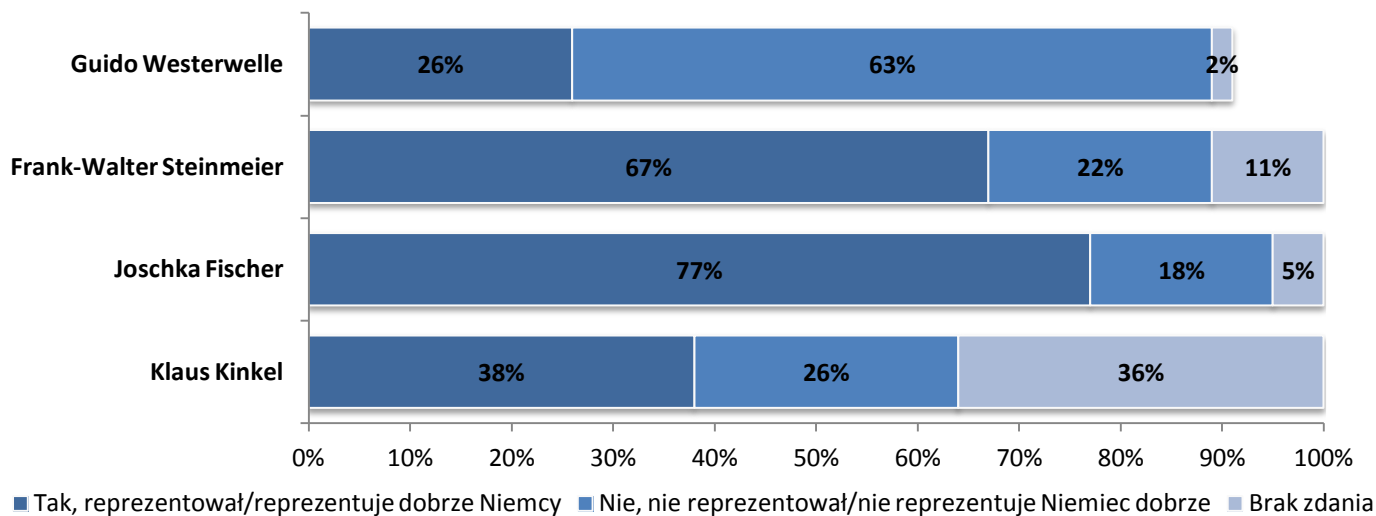
Źródło: ARD-DeutschlandTREND

Który z ostatnich czterech ministrów spraw zagranicznych reprezentował Niemcy najlepiej?

Minister	Tak, reprezentował/reprezentuje dobrze Niemcy	Nie, nie reprezentował/nie reprezentuje Niemiec dobrze	Brak zdania
Klaus Kinkel	38%	26%	36%
Joschka Fischer	77%	18%	5%
Frank-Walter Steinmeier	67%	22%	11%
Guido Westerwelle	26%	63%	2%

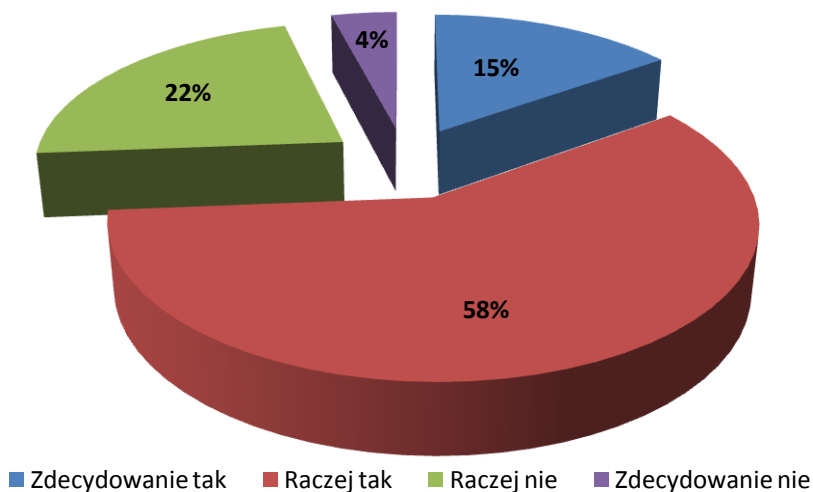
Statystyki

Źródło: Infratestdimap

Czy jest Pan/Pani zadowolony/-a ze sposobu, w jaki Angela Merkel kreuje niemiecką politykę europejską?

Odpowiedź	Procent odpowiedzi
Zdecydowanie tak	15%
Raczej tak	58%
Raczej nie	22%
Zdecydowanie nie	4%

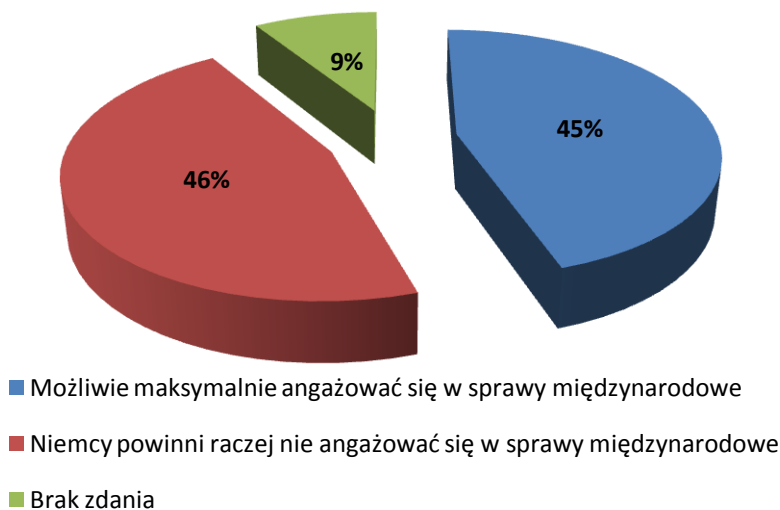
Źródło: Handelsblatt

Statystyki

Jak Niemcy powinni kreować swoją politykę zagraniczną?

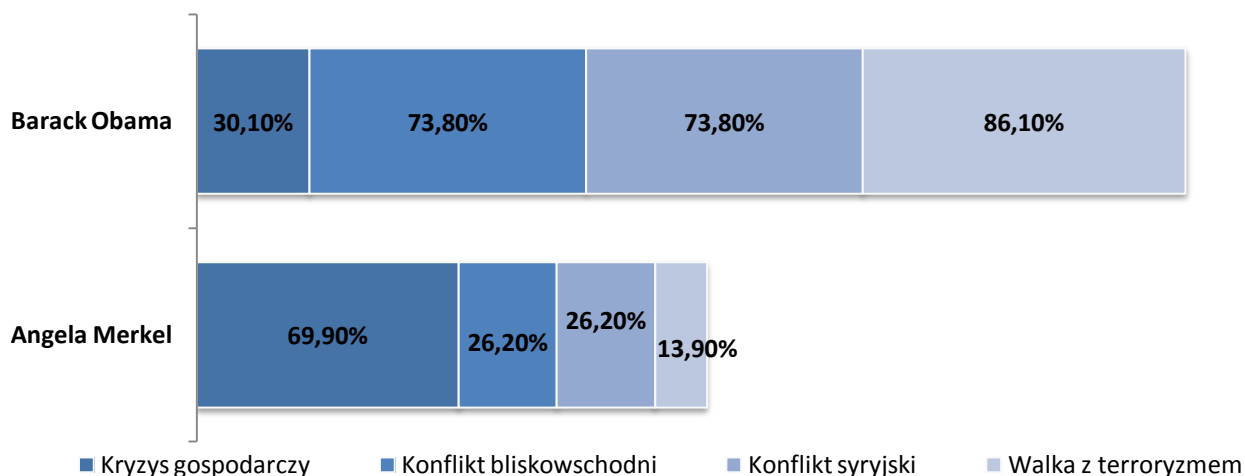
Odpowiedź	Procent odpowiedzi
Możliwie maksymalnie angażować się w sprawy międzynarodowe	45%
Niemcy powinni raczej nie angażować się w sprawy międzynarodowe	46%
Brak zdania	9%

Źródło: SOWI

Który z polityków jest w stanie lepiej rozwiązać określone problemy międzynarodowej polityki?

Polityk	Kryzys gospodarczy	Konflikt bliskowschodni	Konflikt syryjski	Walka z terroryzmem
Angela Merkel	69,90%	26,20%	26,20%	13,90%
Barack Obama	30,10%	73,80%	73,80%	86,10%

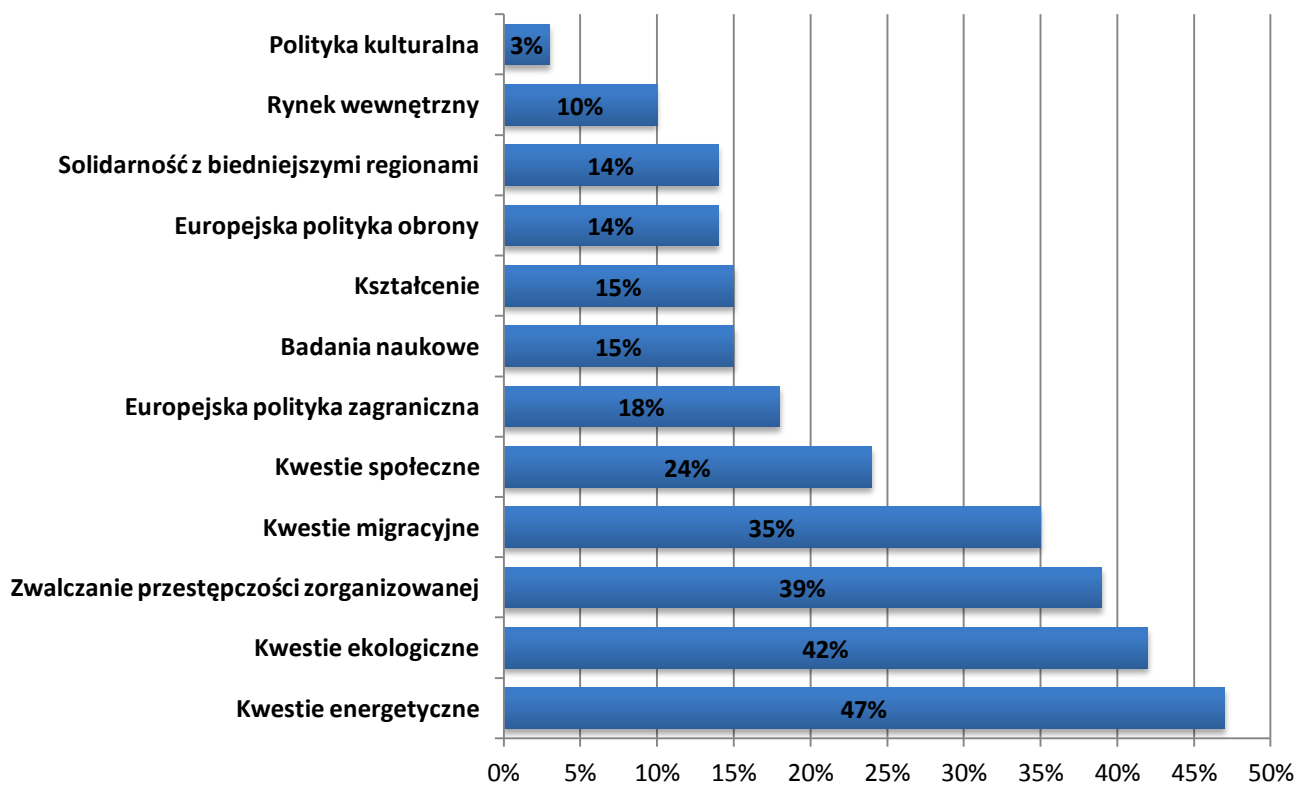
Źródło: Statista

Statystyki

Na jakie obszary współpracy europejskiej rząd Niemiec powinien wpływać najsilniej, by wzmocnić Unię Europejską?

Obszar	Procentowe odpowiedzi
Kwestie energetyczne	47%
Kwestie ekologiczne	42%
Zwalczanie przestępczości zorganizowanej	39%
Kwestie migracyjne	35%
Kwestie społeczne	24%
Europejska polityka zagraniczna	18%
Badania naukowe	15%
Kształcenie	15%
Europejska polityka obrony	14%
Solidarność z biedniejszymi regionami	14%
Rynek wewnętrzny	10%
Polityka kulturalna	3%

Źródło: Komisja Europejska

Kalendarium

26.06.2013

Ze wspólnego raportu przygotowanego przez Instytut Spraw Publicznych i Fundację Bertelsmanna na temat postrzegania Polaków, Rosjan i Niemców nawzajem wynika, że Niemcy coraz lepiej oceniają bilateralne stosunki niemiecko-polskie. Aż 70% niemieckich respondentów odpowiedziało, że stosunki polsko-niemieckie są dobre – na analogiczne pytanie dotyczące relacji niemieckorosyjskich pozytywnych odpowiedzi odnotowano jedynie 47%.

Dla porównania przywołać należy analogiczne badanie z 2008 r., kiedy jedynie 46% Niemców określiło relacje polsko-niemieckie jako dobre. Prowadzący badania ze smutkiem odnotowali fakt, że stereotypy na temat Polski utrwalają się przede wszystkim wśród młodych Niemców – którzy opierając swoje osądy na stereotypach, mają złe w porównaniu z innymi grupami wiekowymi zdanie na temat Polski i Polaków. Wśród słów i określeń, które najczęściej kojarzą się Niemcom z Polską i Polakami, są kradzieże samochodów (7% odpowiedzi), przestępczość (2,5% odpowiedzi), gościnność (1%), przyjazność (1%).

Polacy generalnie uznani zostali za naród cieszący się względną sympatią Niemców – osiągając 28% takich odpowiedzi. To wciąż jednak niewiele w porównaniu z sympatią Niemców wobec Holendrów (55%).

Uwagę ekspertów komentujących badanie przykuł również fakt, że zdecydowanie korzystniejsze są oceny Polaków na wschodzie Niemiec w porównaniu z zachodnimi landami. Jak zauważyli Agnieszka Łada i Cornelius Ochmann, ma to przede wszystkim związek z liczniejszymi kontaktami interpersonalnymi pomiędzy Niemcami ze wschodu a Polakami – głównie wobec wspólnych przedsięwzięć gospodarczych, ale i turystyki. Eksperci prowadzący raport podkreślili także, że konieczna jest intensyfikacja kontaktów szczególnie na najniższym szczeblu współpracy – zadanie to ich zdaniem powinno być wypełniane przez organizacje międzynarodowe, samorządy oraz instytucje partnerskie.

28.06.2013

Dzięki komisji mediacyjnej Bundestagu i Bundesratu obie izby parlamentu doszły do porozumienia w sprawie ratyfikacji paktu fiskalnego. Dotychczas wyższa izba parlamentu Bundesrat (w którym zasiadają przedstawiciele krajów związkowych) blokowała ratyfikację paktu, obawiając się znacznych obciążeń finansowych, którymi obarczone zostałyby landy. Zgodę wydano dopiero po tym, jak rząd zdecydował się na wsparcie finansowe krajów związkowych: do 2019 r. mają otrzymać na budownictwo, komunikację i szkolnictwo wyższe łącznie 2,6 miliardów euro. Dodatkowym wsparciem dla części landów ma być pokrycie z budżetu federalnego kosztów wynikłych z tegorocznej powodzi. Szkody oszacowane zostały na 8 miliardów euro.

Mimo braku ratyfikacji umowy przez Bundesrat niemiecki rząd zapewnia, że Berlin w pełni wywiązuje się z nałożonych mocą tej umowy zobowiązań o charakterze finansowym i fiskalnym.

05.07.2013

Zdaniem ekspertów z Instytutu Maxa Plancka w Rostocku wraz ze wzrostem bezrobocia maleje liczba urodzeń dzieci. To wynik badania przeprowadzonego w 28 krajach Europy na podstawie danych z lat 2001-2010. Zdaniem ekspertów wraz ze średnim wzrostem bezrobocia o 1% spada liczba urodzeń o 0,1%, a na południu Europy o 0,3%. W analizowanym okresie właśnie z przyczyn ekonomicznych nastąpiło odwrócenie pozytywnego trendu wzrostu demograficznego

Kalendarium

w kilku krajach Unii Europejskiej – między innymi w Polsce, Czechach, Wielkiej Brytanii i we Włoszech. Najwyraźniej jednak zależność tę eksperci z Rostocku widzą na przykładzie Hiszpanii – gdzie wahania dzietności kobiet są wprost proporcjonalne do poziomowi bezrobocia.

10.07.2013

Nie milkną echa związane z aferą dotyczącą możliwości podsłuchiwania przez amerykańskie służby wywiadowcze również niemieckich telefonów i śledzenia rozmów w Niemczech, a sprawa ta stała się jednym z najgorętszych tematów zarówno politycznych, jak i społecznych ostatnich lat: według tygodnika „Der Spiegel”, powołującego się na jeden z niejawnych amerykańskich raportów, co miesiąc amerykańskie służby wywiadowcze kontrolują około 500 milionów rozmów telefonicznych, e-maili oraz SMS-ów. To poważna rysa w niemiecko-amerykańskich relacjach, tym bardziej wymowna, że skala amerykańskiej inwigilacji porównywalna może być jedynie z tą zastosowaną przez amerykańskie służby wobec Chin.

W reakcji na porównania NSA do służby wywiadu NRD (STASI), które jeden z niemieckich artystów wyświetlił na budynku amerykańskiej ambasady w Berlinie, Merkel powiedziała w jednym z wywiadów: – „Dla mnie nie ma absolutnie żadnego porównania między Stasi a działalnością agencji wywiadowczych krajów demokratycznych. To dwie całkowicie różne rzeczy; podobne porównania przyczyniają się jedynie do trywializacji tego, co Stasi robiła ludziom”. Zdaniem pani kanclerz wraz z rozwojem nowych technologii konieczne są nowe metody zapewniania obywatelom bezpieczeństwa. Jej zdaniem powinny się one jednak mieścić w granicach obowiązujących wolności osobistych, w tym tajemnicy korespondencji. Merkel uważa jednak, że konieczna jest kontrola telekomunikacji, gdyż to jeden ze sposobów walki i zapobiegania międzynarodowemu terroryzmowi.

Merkel wezwała jednak 14.07.2013 amerykańskie władze do przestrzegania niemieckiego prawa: „Oczekuję od rządu amerykańskiego jasnego zapewnienia na przyszłość, że na ziemi niemieckiej przestrzegane będzie niemieckie prawo. Jesteśmy zaprzyjaźnionymi partnerami. Jesteśmy w sojuszu obronnym i konieczne jest, byśmy mogli na sobie nawzajem polegać”.

Angela Merkel w dzienniku „Die Welt” (wydanie z 21.07.2013) opowiedziała się także za stworzeniem globalnego porozumienia w sprawie ochrony danych osobowych, które wykluczyłyby możliwość wnikania służb wywiadowczych państw w prywatną sferę obywateli. Jej zdaniem wraz z rozwojem technologii należy dostosować obowiązujący zakres wolności praw człowieka do obowiązujących realiów: „Komunikacja cyfrowa stawia nas przed całkowicie nowymi problemami w skali światowej, dlatego musimy zmierzyć się z tymi wyzwaniami”. W tym samym wywiadzie Merkel podkreśliła swoje pełne zaufanie wobec amerykańskich służb i amerykańskiej demokracji, po raz kolejny sprzeciwiając się porównywaniu działalności amerykańskich służb wywiadowczych do działalności komunistycznych agencji wywiadu: „Ameryka jest krajem demokratycznym i państwem prawa. Nawet jeśli w Ameryce panuje inne podejście do kwestii rejestrowania i przechowywania informacji niż tutaj (w Niemczech), to mamy do czynienia z wybranym rządem działającym pod kontrolą parlamentarną”.

Sprzeciw niemieckiego społeczeństwa wobec amerykańskich praktyk zaowocował także protestem przed domniemaną siedzibą niemieckiej Agencji Bezpieczeństwa Narodowego (NSA) w Niemczech, w bazie wojskowej w pobliżu

Kalendarium

Frankfurtu nad Menem. Około 600 demonstrantów protestowało w obronie praw obywatelskich, nawołując do zaprzestania przez amerykańskie służby inwigilowania rozmów i komunikacji elektronicznej.

Zaniepokojenie amerykańskimi praktykami wyraził również niemiecki prezydent Joachim Gauck: „My, Niemcy, dwa razy w naszej historii musieliśmy być świadkami nadużycia przez państwo służb bezpieczeństwa”.

Protest wobec praktyk amerykańskiej Agencji Bezpieczeństwa Narodowego (NSA) wyraziło również we wspólnym liście 32 niemieckich pisarzy, nazywając praktyki amerykańskiej agencji „historycznym zamachem na nasze demokratyczne państwo prawa”.

17.07.2013

Minister spraw zagranicznych Guido Westerwelle na łamach „Frankfurter Allgemeine Zeitung” opowiedział się za Europą różnych prędkości. Jego zdaniem konieczna jest jednak ścisła współpraca krajów należących do strefy euro z krajami spoza Eurolandu. Według niego zacieśnianie współpracy krajów strefy euro jest przede wszystkim podyktowane względami ekonomicznymi i politycznymi. Zacieśnianie to powinno odbywać się jednak nie kosztem, ale na korzyść krajów spoza strefy euro: „Wyzwanie polega na tym, by wzmocnić zdolność UE do działania, unikając równocześnie rozbicia wspólnoty”. W planie ministra Westerwellego jest również powołanie stałego przewodniczącego Eurogrupy w Parlamencie Europejskim oraz powołanie specjalnego funduszu krajów Eurozony, z którego miałyby być finansowane reformy.

Pomysł Westerwellego spotkał się z krytyką części komentatorów, którzy uważają za wyjątkowo niebezpieczne tworzenie w Unii europejskiej podgrup dysponujących odrębnymi pieniędzmi, zarządzanych wewnątrz.

20.07.2013

Minister finansów Wolfgang Schäuble w wywiadzie dla „Süddeutsche Zeitung” ponownie zapowiedział, że celem niemieckiej polityki nie jest dążenie do dominacji w Europie – ani o charakterze gospodarczym, ani politycznym. Jego zdaniem myślenie o tym, jakby Niemcy miały odgrywać w Europie nadzwyczajną rolę, jest myśleniem nieuprawnionym. Według niego w Unii Europejskiej nie ma mechanizmów, które pozwalałyby jednemu tylko państwu sprawować faktyczne przewodnictwo. Takowe zdaniem ministra jest również niepotrzebne, gdyż mechanizmy zaproponowane przez Ojców Europy doskonale zdają egzamin. Minister zaprzeczył również, aby Niemcy dążyły do narzucania swoich rozwiązań gospodarczych, w szczególności fiskalnych, na inne kraje wspólnoty, podkreślając, że Unia Europejska jest „równouprawnioną wspólnotą swoich państw”, a Niemcy zdają sobie sprawę z odpowiedzialności cięższej na nich, szczególnie roli, jaką ma do odegrania wspólnie z Francją.

Opinia ta jest prawdopodobnie odpowiedzią na zarzuty prasy w krajach południowej Europy, które zarzucają Niemcom, a w szczególności ministrowi Schäublemu wpływanie na kształt polityki gospodarczej tych państw.

22.07.2013

Niemiecka minister sprawiedliwości Sabine Leutheusser-Schnarrenberger Odrzuciła wniosek polityków CDU o zdelegalizowanie symboli komunistycznych wschodnich Niemiec. Zdaniem wywodzącej się z partii liberalnej (FDP) minister: „Identyczne traktowanie w sensie prawnym symboli NRD oraz związanych z nią

Kalendarium

organizacji i symboli III Rzeszy niepotrzebnie wypaczyłoby nasze spojrzenie na losy ludzkie”. W jej opinii ochrona ofiar reżimu komunistycznego jest wystarczająca, a osoby prześladowane i te, którym wschodnioniemiecki komunizm wyrządził szkodę, zostały już zrehabilitowane i otoczone państwową opieką. Minister zauważyła jednak, że o ile niepotrzebne w tym zakresie są przepisy prawne, o tyle niezbędne jest zwiększenie czujności społeczeństwa obywatelskiego, które samo powinno reagować na łamiące zasady współzycia obywatelskiego nadużycia związane z wykorzystywaniem komunistycznych symboli i haseł.

Wniosek polityków CDU jest odpowiedzią na majową demonstrację byłych żołnierzy NRD-owskiej armii, którzy w czasie święta zwycięstwa nad faszyzmem zorganizowali paradę na terenie radzieckiego cmentarza wojennego, występując w NRD-owskich mundurach. Parada ta została przez polityków CDU określona jako „szydzenie z ofiar nieludzkiej dyktatury”.

24.07.2013

Zdaniem lidera niemieckich liberałów (FDP) Reinera Brüderlego sytuacja gospodarcza Francji jest coraz gorsza. Były minister gospodarki Niemiec w wywiadzie dla dziennika „Handelsblatt” podkreślił, że jego zdaniem polityka podnoszenia podatków we Francji przyczynia się jedynie do spowolnienia rozwoju gospodarczego oraz rozrostu machiny urzędniczej. Jego zdaniem upadek gospodarczy Francji, który zapowiada na najbliższe lata, może doprowadzić do poważnego kryzysu w Unii Europejskiej oraz zachwiać europejskimi instytucjami finansowymi. Według niego niemiecka gospodarka może również poważnie odczuć załamanie francuskiej gospodarki, a sam Berlin bez Paryża będzie miał poważne trudności nad zapanowaniem nad gospodarką i rynkiem wewnętrznym Unii Europejskiej. Zdaniem Brüderlego należy dążyć do faktycznego zrównania wszystkim krajów w Unii Europejskiej oraz zapobieganiu pogłębianiu różnic, także tych o charakterze fiskalnym i podatkowym. To właśnie zadanie dla duetu francusko-niemieckiego. Zadanie będzie mogło zostać wykonane zdaniem lidera FDP jedynie wówczas, gdy oba te kraje będą miały silną i zrównoważoną gospodarkę.

26.07.2013

W niemieckim ministerstwie spraw zagranicznych powołana została specjalna komórka do spraw cyberprzestrzeni, która ma się zajmować obroną niemieckich interesów w Internecie. Na jej czele stanął Dirk Bengelmann, zajmujący się dotychczas polityką bezpieczeństwa w aspekcie NATO.

Do głównych zadań nowej komórki będzie należało dbanie o wolność Internetu, zapobieganie cyberatakami, ochrona przed internetową inwigilacją obcych służb wywiadowczych oraz dbanie o dobre imię Niemiec w Internecie.

27.07.2013

Co najmniej 16 pojazdów wojskowych zostało zniszczonych w wyniku zamachu na koszary Bundeswehry w Havelbergu w Saksonii-Anhalcie. Rozmiar szkód oceniono wstępnie na 10 milionów euro. Zdaniem policji zamach należy kojarzyć z zapowiedzianymi akcjami pacyfistów sprzeciwiających się obecności armii w tym rejonie.

Eksperci podkreślają, że to kolejny krok narastających pacyfistycznych nastrojów we wschodnich Niemczech.

Biuletyn Niemiecki

- ♦ analizuje wybrane procesy polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturowe mające istotny wpływ na zmiany w Niemczech
- ♦ dostarcza rzetelnych analiz polskojęzycznym czytelnikom sporządzonych przez młodsze pokolenie analityków i ekspertów
- ♦ zaprasza do dyskusji na tematy związane z Niemcami, Polską i stosunkami polsko-niemieckimi w Europie
- ♦ kierowany jest do osób zainteresowanych sprawami niemieckimi i relacjami polsko-niemieckimi na różnych płaszczyznach zawodowych i osobistych (dziennikarze, eksperci, urzędnicy administracji centralnej i lokalnej, dyplomaci, studenci itd.)
- ♦ udostępniany jest raz w miesiącu i rozsyłany drogą elektroniczną w formie PDF
- ♦ wydawany jest przez Centrum Stosunków Międzynarodowych i Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej

Centrum Stosunków Międzynarodowych (CSM)

jest fundacją – niezależnym, pozarządowym ośrodkiem analitycznym, zajmującym się polską polityką zagraniczną i najważniejszymi dla Polski problemami polityki międzynarodowej. W tym celu CSM prowadzi projekty badawcze, organizuje liczne konferencje i seminaria, przygotowuje raporty i analizy, publikuje artykuły i książki.

www.csm.org.pl

Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej (FWPN)

od 1991 roku udostępnia środki na projekty, a tym samym umożliwia zarówno polskim, jak i niemieckim partnerom realizację wspólnych przedsięwzięć. Priorytetowymi celami FWPN są projekty partnerskie realizowane na płaszczyźnie samorządowej i zacieśnienie współpracy naukowej. Poza tym fundacja zajmuje się współpracą kulturalną i wszelkimi aspektami wymiany informacji służącej pogłębieniu stanu wiedzy i jakości doniesień medialnych na temat kraju sąsiada.

www.fwpn.org.pl

Redakcja: dr Waldemar Czachur, Tomasz Markiewicz

ISSN: 2081-5220

Kontakt: dr Waldemar Czachur
Centrum Stosunków Międzynarodowych
ul. Emilii Plater 2500-688 Warszawa
e-mail: bn@csm.org.pl

CENTRUM STOSUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH
CENTER FOR INTERNATIONAL RELATIONS

Centrum Stosunków Międzynarodowych
ul. Emilii Plater 25
00-688 Warszawa

© Centrum Stosunków Międzynarodowych, Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej

Opinie wyrażane w Biuletynie Niemieckim są osobistym stanowiskiem autora danej analizy.

FUNDACJA WSPÓŁPRACY
POLSKO-NIEMIECKIEJ
STIFTUNG
FÜR DEUTSCH-POLNISCHE
ZUSAMMENARBEIT

Wszelkie prawa zastrzeżone